

Malmö Polis

Kriminalavd.

~~Förtrolig~~

H-2877/
43

för kännedom

till *sch. Anna*

RAPPORT. KONTROLLAVD.
7. OKT. 1943

Ink. till Soc. styr.
den 4. OKT. 1943
nr: H: 497

Lör- dagen den 2 oktober 1943.

Ang. danska medborgarna,
professorn ^{salerno} Niels Henrik Bohr och dennes hustru
^{salerno} Margrethe Bohr, professorn
^{salerno} Harald August Bohr och den-
nes son ^{salerno} Ole Bohr, redaktö-
ren ^{salerno} Harald Högsbro, konst-
historikern ^{salerno} Ernst Gold-
schmidt, författaren Martin
Edvard Goldstein,
grosshandlaren ^{salerno} Bent Louis
Schottländer, dennes hustru
Ruth Schottländer samt
deras döttrar Eva Schott-
länder och Nina Schottlän-
der, norske medborgaren,
arkitekten ^{salerno} Edvard Omsen
Heiberg samt statslösa med.
dr Fritz Buchtal och den-
nes hustru Ellen Buchtal.

Anmälan om till riket från
Danmark inkomna flyktingar.

Överlämnas till Kungl. Socialstyrel-
sens utlänningsbyrå, Stockholm.

Malmö i poliskammaren den 2 okto-
ber 1943.

H. Augustin
förf. best
för *Fritz och Ellen*
Buchtal
Tagit del

Torsdagen den 30 september 1943

klockan 5:00 anlände till Limhamns hamn
i en fiskebåt 14 utlänningar, vilka upp-
gävo sig vara flyktingar från Danmark.
Med anledning härav blevo de omedelbart
avförda till kriminalpolisens station.

En av flyktingarna var danske med-
borgaren, professor Niels Henrik Bohr,
född den 7 oktober 1885, vilken uppgav,
att han hade för svenska regeringen så
viktiga meddelanden, att han omedelbart
måste fortsätta till Stockholm. Sedan
detta bekräftats av professor Georg
Kahlson i Lund, tilläts Bohr att avresa
med häriifrån klockan 6:55 samma dag till
Stockholm avgående bantåg. Överkonstapeln
Olsson vid passkontrollen i Stockholm
underrättades per telefon om förhållandet
och anmodades utfärda nödfallsvisering
för professor Bohr och tillse, att denne
inkommer med ansökan om förlängd pass-
visering.

Vid med de övriga flyktingarna samma
dag hållna förhör uppgävo de sig vara
danska medborgarna, fru Margrethe Bohr,
maka till ovannämnde professor Niels
Henrik Bohr, professorn Harald August
Bohr och dennes son Ole Bohr, redaktören
Harald Högsbro, konsthistorikern Ernst

Goldschmidt, författaren Martin Edvard Goldstein, grosshandlaren Bent Louis Schottländer och dennes hustru Ruth Schottländer, åtföljda av sina 3 år resp. 7 månader gamla döttrar Eva Schottländer och Nina Schottländer, norske medborgaren, arkitekten Edvard Omsen Heiberg samt statslösa med.dr. Fritz Buchtal och dennes hustru Ellen Buchtal samt berättade angående sina levnadsomständigheter följande:

Margrethe Bohr: Hon vore född den 7 mars 1890 i Slagelse, inom äktenskapet av numera avlidna apotekaren Alfred Nörlund och dennes hustru Sophie, född Holm. Hon hade år 1912 ingått äktenskap med förenämnde professorn Niels Bohr, med vilken hon hade fyra söner i åldern 25, 23, 21 och 19 år. Hon och maken hade senast varit boende under adress Gl. Carlsberg, Köpenhamn.

Fru Bohr, som saknar legitimationshandlingar, innehar 1200 danska kronor.

Harald August Bohr: Han vore född den 22 april 1887 i Köpenhamn, inom äktenskapet av numera avlidna professorn Christian Bohr och dennes hustru Ellen Adler, som varit av judisk börd. År 1905 hade han avlagt fil.dr. examen vid universitetet i Köpenhamn, och år 1915 utnämnts till professor i matematik vid Tekniska Högskolan, vilken befattning han innehaft till år 1925, då han utnämnts till professor vid Köpenhamns Universitet. Han hade år 1919 ingått äktenskap med danska medborgaren Ulla Borregaard, med vilken han hade tre barn, av vilka sonen Ole medföljt honom på flykten till Sverige. Han hade senast varit boende under adress Maglevaenget 9, 1 våningen, Charlottenlund.

Ole Bohr: Han vore född den 15 juli 1922 inom äktenskapet av förenämnde professorn Harald Bohr och dennes hustru Ulla, född Borregaard, vilkens moder varit av judisk börd. År 1940 hade han avlagt studentexamen och i september månad samma år inskrivits i juridiska fakulteten vid universitetet i Köpenhamn, där han sedan dess bedrivit studier. Han hade senast varit boende hos föräldrarna under adress Maglevaenget

9, 1 våningen, Charlottenlund.

Ole Bohr innehar av universitetet i Köpenhamn utställt identitetskort samt 15 kronor i danskt mynt.

Högsbro: Han vore född den 5 februari 1903 i Köpenhamn, inom äktenskapet av läkaren Olav Högsbro och dennes hustru Kirsten, född Thomsen. År 1929 hade han avlagt jur.kand. examen vid universitetet i Köpenhamn, varefter han till år 1935 innehaft anställningar som advokat hos olika advokatbyråer. Under åren 1935 - 1942 hade han bedrivit egen advokatverksamhet. Sistnämnda år hade han erhållit anställning hos det politiska partiet Dansk Samling som redaktör för av nämnda parti utgivna tidningar samt som konsulent vid partiets förlag. År 1930 hade han ingått äktenskap med danska medborgaren Solveig Smith, med vilken han hade 3 barn i åldern 10, 8 och 4 år, och han hade senast varit boende under adress Amsterdam Avlsgaard, Hörsholm.

Högsbro innehar danskt körkort och 300 danska kronor.

Goldschmidt: Han vore av judisk börd och född den 12 januari 1881 i Köpenhamn, inom äktenskapet av numera avlidna direktören Selmar Goldschmidt och dennes hustru Henriette, född Nathan. Han hade erhållit undervisning i ett gymnasium i Köpenhamn men avbrutit studierna innan han avlagt studentexamen. Efter att ha genomgått ett flertal målarskolor hade han från år 1914 varit verksam som konstkritiker och författare av konsthistoriska verk. Han hade senast varit boende under adress Kastellsvej 14, 5 våningen, Köpenhamn.

Goldschmidt innehar av utrikesministeriet utställt hemlandspass, vars giltighetstid utgått den 10 november 1942 samt 600 kronor i danskt mynt.

Goldstein: Han vore mosaisk trosbekännare och född den 13 januari 1908 i Köpenhamn, inom äktenskapet av numera avlidne grosshandlaren Moritz Goldstein och dennes ännu levande hustru Harriet, född Nathansohn. År 1927 hade han avlagt fil.kand. examen vid universitetet i Köpenhamn och därefter ägnat sig åt författarskap under pseudonymen Edwin Martin, varjämte

han varit verksam som översättare av tyska, engelska och franska skådespel. Vid sidan av sitt författarskap hade han ägnat sig åt lantbruk, sedan år 1940 å en av honom inköpt lantgård i Hörsholm. Fr.o.m. år 1942 hade han dessutom bedrivit studier vid Den Kgl. Veterinär- og Landbohøjskole i Köpenhamn. År 1939 hade han ingått äktenskap med danska medborgaren Anne-Marie Thomsen, vilket äktenskap vore barnlöst, och han hade senast varit boende under adress Lille Stimestrup, Hörsholm.

Goldstein innehar danskt körkort samt 1005 danska kronor.

✓ Bent Louis Schottländer: Han vore mosaisk trosbekännare och född den 8 februari 1916 i Köpenhamn, inom äktenskapet av numera avlidna grosshandlaren Louis Frederik Schottländer och dennes hustru Elna, född Eichel. Från 18 års ålder hade han innehaft anställningar i olika manufakturfirmor till år 1938, då han tillträtt anställning i sin broders pälsvarufirma, i vilken han år 1941 blivit upptagen som delägare. Han hade avlagt realexamen och handelsexamen och år 1939 ingått äktenskap med danska medborgaren Ruth Monies, med vilken han hade döttrarna Eva, född den 12 september 1940, och Nina, född den 7 mars 1943, vilka han medtagit på färden till Sverige. Han hade senast varit boende under adress H.C. Ørstedesvej 10, 4 våningen, Köpenhamn.

Schottländer innehar Indtegningsbevis om Optagelse i Laegdsrullen, danskt körkort samt 8500 danska kronor.

✓ Ruth Schottländer: Hon vore mosaisk trosbekännare och född den 24 februari 1920 i Köpenhamn, inom äktenskapet av börsmäklaren Kaj Monies och dennes hustru Wanda, född Henriques. År 1939 hade hon ingått äktenskap med förenämnde Bent Schottländer, med vilken hon hade tvenne döttrar i åldern 3 år och 7 månader. Hon hade avlagt studentexamen och senast varit boende hos maken under adress H.C. Ørstedesvej 10, 4 våningen, Köpenhamn.

Fru Schottländer innehar av Politidirektören i Köpenhamn

utfärdat hemlandspass, giltigt till den 15 december 1944.

Heiberg: Han vore född den 10 januari 1897 i Oslo, inom äktenskapet av norska medborgarna, f.d. borgmästaren Jakob Wilhelm Heiberg och dennes hustru Christiane Jeanette, född Dedichen. År 1915 hade han avlagt studentexamen i Oslo och påföljande år avrest till Danmark för att idka studier vid Konstakademien i Köpenhamn, där han år 1922 avlagt arkitektexamen. Efter vistelse i Paris under åren 1921 - 1923 hade han sistnämnda år återvänt till Danmark, där han i fortsättningen innehåft anställningar hos olika arkitekter till år 1925, då han börjat självständig arkitektverksamhet. År 1934 hade han ingått som delägare i firman Kooperative Arkitekter i Köpenhamn. År 1923 hade han ingått äktenskap med danska medborgaren Ellen Margrete Nielsen, med vilken han hade två söner i åldern 19 och 15 år, och han hade senast varit boende under adress Aadalsvej 5, Köpenhamn.

Heiberg, som saknar legitimationshandlingar, innehar 2000 danska kronor.

Fritz Buchtal: Han vore född den 19 augusti 1907 i Witten i Tyskland, inom äktenskapet av numera avlidna tyska medborgarna, köpmannen Sally Buchtal och dennes hustru Hedwig, född Weyl, vilka varit "halvjudar". År 1931 hade han promoverats till med.dr. vid universitetet i Berlin och därefter varit verksam som docent vid universitetets medicinska fakultet till år 1933, då han på grund av judelagstiftningen i Tyskland avrest till Danmark, där han erhållit anställning som ledare för elektrofysiologiska laboratoriet vid Rockefeller-institutet i Köpenhamn. År 1933 hade han i Tyskland ingått äktenskap med tyska medborgaren Ellen Sachs, vilket äktenskap vore barnlöst. Troligen år 1940 hade han kallats till tyska legationen i Köpenhamn, där man meddelat honom, att han och hustrun förklarats förlustiga sina tyska medborgerskap och att deras förmögenhet i Tyskland beslagtogs. Han hade ej kunnat erhålla något danskt främlingspass, då tyskarna för att förhindra honom att lämna Danmark förbjudit de danska

myndigheterna att utfärda dylikt. Han hade senast varit boende under adress Höje Skodsborg 20, 2 våningen, Skodsborg.

Buchtal innehar av luftvärnschefen i Köpenhamn utfärdat CB-Tjenstebevis samt 500 danska kronor.

Ellen Buchtal: Hon vore mosaisk trosbekännare och född den 17 juli 1907 i Posen i Tyskland, inom äktenskapet av tyska medborgarna, husägaren Hermann Sachs och dennes hustru Hanna, född Bernstein. Sedan år 1927 hade hon innehaft olika anställningar som pianist och lärarinna i pianospelning, och år 1933 hade hon ingått äktenskap med förenämnde Fritz Buchtal, vilket äktenskap vore barnlöst. I likhet med maken hade hon år 1940 förklarats förlustig sitt tyska medborgerskap. Hon hade i 10 år erhållit undervisning i en högre flickskola i Berlin och hade senast varit boende hos maken under adress Höje Skodsborg 20, 2 våningen, Köpenhamn.

Fru Buchtal saknar legitimationshandlingar.

Vid undersökningen har vidare framkommit, att bröderna Bohr fått vetskap om att tyskarna utfärdat arresteringsorder mot dem, varför de beslutat att fly från Danmark. Anledningen till att Goldschmidt, Goldstein, makarna Schottländer och makarna Buchtal flytt till Sverige hade varit, att de på grund av sin judiska börd ej känt sig säkra i Danmark. Redaktör Högsbro hade i de av Dansk Samling utgivna tidningarna framfört starkt antinazistiska åsikter, och sedan han erhållit kännedom om, att tysk polis sökt honom i hans bostad, hade han för att undgå att bli arresterad beslutat sig för att fly till Sverige. Arkitekt Heiberg hade år 1934 av dansk domstol ådömts 60 dagars fängelse för förnärmelse av främmande makts statsöverhuvud, vilket skett i samband med en av Studentersamfundet antagen resolution rörande riksdagshusbranden i Tyskland, för vilken resolution han i egenskap av Formand för Studentersamfundet gjorts ansvarig. Då han dessutom i tidningsartiklar gjort sig känd för antityskt tänkesätt, hade han fruktat att bli arresterad av tyskarna och därför beslutat sig för att lämna Danmark. Förenämnda flyktingar hade på olika

vägar från en ideell organisation i Köpenhamn, som arbetade med att förhjälpa av tyskarna hotade personer att lämna Danmark, fått meddelande om, att de onsdagen den 29 september 1943 på aftonen skulle infinna sig i en stuga å ett koloniområde i närheten av Sydhavnen i Köpenhamn. Här hade de avhämtats av en fiskare, som ledsagat dem till två i närheten av hamnen liggande roddbåtar, i vilka de tagit plats och därefter rotts ut från kusten. Ett stycke ut till havs hade roddbåtarna inväntats av en större fiskebåt, i vilken samtliga flyktingar tagits ombord, varefter de förts mot svenska kusten. Påföljande dag, torsdagen den 30 september 1943, vid 5-tiden hade de blivit landsatta i Limhamn, där de omhändertagits av militär bevakningspersonal, varpå de efter en kort stund av polispersonal blivit avförda till kriminalpolisens station.

Sedan undersökningen slutförts blevo samtliga ovannämnda utlänningar torsdagen den 30 september 1943 försatta på fri fot och anvisade bostad på skilda håll i Malmö och Lund. De hava ställts under uppsikt på så sätt att de förständigats att tillsvidare kvarstanna å respektive orter, varjämte de anmodats att hit inkomma med ansökningar om uppehållsvisering.

Genomslagskopior av denna rapport, som är avsedd att remitteras till Kungl. Socialstyrelsens utlänningsbyrå, biläggas för att för kännedom tillställas Kungl. Utrikesdepartementets utländska passavdelning samt Länsstyrelsen i Malmöhus län.

Malmö som ovan

O.W. Runerheim
(O.W. Runerheim)

Sune Engvall
(Sune Engvall)

2